

II. Uvod:

Statistika kao i svaka nauka ima svoj nastanak koji je usko povezan sa razvojem ljudskog društva kroz sve epohe. Od nastanka pa do danasnjeg dana, ljudsko društvo okruženo je raznim pojavama koje su više ili manje uticale na njegov razvoj. Čovjek, kao jedinka ljudskog društva, stalno teži da u svom razvoju posmatra, bilježi i tumači pojave, s ciljem sticanja znanja o nastanku, uzrocima i posljedicama promjena tih pojava.

Statistika se danas do te mjere razvila da i sam njen naziv više ne odgovara savremenoj sadržini. Pomoću statističkih metoda vrše se procjene, odmjeravaju rizici, istražuju tendencije, analiziraju odnosi i faktori koji ih određuju. Ona se još uvijek bavi i kvantitativnom deskripcijom stanja, ali stanja shvaćenog u smislu trenutka ili tačke na dinamičnoj liniji razvoja.

Pod statistikom se danas podrazumjeva trostruki sadržaj. Pored statistike u užem smislu ili deskriptivne statistike, ona obuhvata statističku analizu i teoriju. Statistika u užem smislu ili deskriptivna statistika usmjerena je na prikupljanje, obradu i prezentiranje podataka. Statistička analiza predstavlja skup statističkih metoda kvantitativne analize pojava i njihovih odnosa, koji omogućuju pribavljanje numeričkih informacija, njihovu kvalitativnu informaciju, donošenje zaključaka i formulisanje zakonitosti ponašanja posmatranih pojava. Statistička teorija iznalazi statističke metode, objašnjava ih, dokazuje i usavršava.

2

III. POJAM I PREDMET STATISTIKE

Naziv statistika potiče od latinske reči Status, što znači stanje i italijanskog termina Regione di stato, što znači država, državni interes. Uzmemo li bilo koji od ovih etimoloških izvora u nastanku reči statistika, vidimo da je država kao celina bila područje nastanka i formiranja statistike kao društvene discipline, odnosno da je to bio jedan vid određene prostorne definisanosti predmeta statistike.

Predmet proučavanja statistike su varijabilni (promenljive) pojave koje se ispoljavaju u masi slučajeva i zovu se masovne pojave. Varijabilitet je univerzalna karakteristika prirodnih i društvenih zbivanja. Svaka pojava nastaje pod uticajem nekih faktora, pa ponašanje pojave zavisi od prirode, broja i načina kombinovanja tih faktora. Pošto su faktori koji deluju na pojavu varijabilni, to će i pojava pokazivati manje ili više izražen varijabilitet.

Elementarne pojave pokazuju najmanji varijabilitet individualnih slučajeva i rezultat su delovanja malog broja faktora. Odnos između ovih pojava i faktora međusobno uslovljenih ponavljaju se na približno isti način u svim konkretnim slučajevima. Kod takvih pojava primenjuje se metod pojedinačnog posmatranja, ispituje se jedan ili nekoliko slučajeva. Kod pojava koje ispoljavaju veću varijabilnost (društveno-ekonomske pojave) tek posmatranjem većeg broja slučajeva dolazio se do određenih zakonitosti u njihovom ponašanju.